GİRİŞ 1
BÖLÜM I. 19.YÜZYILDA SURİYE'DE SOSYOEKONOMİK DEĞİŞİM VE REFORM 9
1.1. OSMANLI YÖNETİMİNDE SURİYE 11
1.1.1. Genel Bilgiler ve İdari Yapı 11
1.1.2. Suriye'de Osmanlı İdaresinin Etkinliği 22
1.1.3. Nüfus ve Nüfus Bileşimi 33
1.2. LİMAN KENTLERİNİN YÜKSELİŞİ VE SOSYOEKONOMİK DEĞİŞİM 42
1.2.1. Suriye'nin Rekabet Alanı Haline Gelişi 42
1.2.2. Buharlı Gemilerin Etkisi 49
1.2.3. Karayolları ve Demiryollarında Gelişmeler 52
1.2.4. Liman Yapımının Etkisi 57
1.2.5. İmalat ve Tarım Sektöründe Gelişmeler 60
1.2.6. Beyrut'un Yükselişi, İç Kentlerin Gerileyişi 64
1.3. MISIR VE OSMANLI YÖNETİMLERİNDE SURİYE'DE REFORM 76
1.3.1. Osmanlı İmparatorluğu'nun Mısır'dan Devraldığı Miras 76
1.3.1.1. Suriye'de Mısır Egemenliği Dönemi 76
1.3.1.2. Mısırlıların Suriye'de Yaptığı Belli Başlı Reformlar ve Getirdikleri Yenilikler 85
1.3.1.2.1. Adliye, Yerel İdare, Maliye, Ziraat Alanlarında Yenilikler ve Merkezileştirme 85
1.3.1.2.2. Eğitim ve Basın Yayın 89
1.3.1.3. Mısır Yönetiminin Sonu 91

1.3.2. Tanzimat 93
1.3.2.1. Osmanlılarca Getirilen Yenilikler 95
1.3.2.1.1. Matbaa ve Gazete 95
1.3.2.1.2. Suriye'de Çeşitli Osmanlı Reformları ve İmar Faaliyetleri 99
1.4. OSMANLI DEVLETİ'NİN BATI NÜFUZUNA KARŞI DİRENİŞİNE BİR ÖRNEK: SURİYE'DE MİSYONERLER, MİSYONER EĞİTİMİ VE OSMANLI EĞİTİM KURUMLARI 108
1.4.1. Suriye'de Misyonerlik Faaliyetlerinin Gelişimi ve Etkinliği 110
1.4.2. Misyoner Eğitimin Dönüşümü 118
1.4.3. Eğitim Alanında Osmanlı-Batı Mücadelesi 122
1.4.3.1. Osmanlı Devletinin Dinsel Özgürlük ve Misyonerler Karşısındaki Genel Tutumu 122
1.4.3.2. Okullara Karşı Genel Osmanlı Tavrı 135
1.4.3.3. Suriye'de Eğitim Konusunda Osmanlı Tavrı 139
1.4.3.4. Suriye ve Beyrut'ta Okul Savaşları 146
1.4.3.4.1. Suriye'de Okul Sistemlerine Dair Genel Gözlemler 146
1.4.3.4.2. Müslümanların Girişimleri, Eğitim ve Osmanlıcılık 151
1.4.3.4.3. Bölgedeki Okullarla İlgili İstatistiklerin Değerlendirilmesi 154
BÖLÜM II. ARAPLARIN GELECEK TAHAYYÜLÜNDE İKİ DÖNÜM NOKTASI: LÜBNAN-ŞAM OLAYLARI VE OSMANLI-RUS SAVAŞI 175
2.1. CEMAATLER ARASI İLİŞKİLERDE DENGENİN BOZULMASI 177
2.1.1. Gayrimüslimlere Karşı Müslüman Tepkisinin Gelişimi 177

2.1.2. Lübnan'da Maruni-Dürzi Dengesinin Bozulması 186
2.2. 1860 OLAYLARI VE DEĞİŞİM 194
2.2.1. Devletin Tutumunda Değişim 197
2.2.2. Müslümanların Hıristiyanlara Karşı Tutumlarında Değişim 200
2.2.3. Hıristiyan Tutumunda Değişim 210
2.3. BİR DÖNÜM NOKTASI OLARAK 1877-1878 OSMANLI-RUS SAVAŞI 213
2.3.1. 1860 Olayları ve Sonrasında Bir Lider Olarak Abdülkadir El Cezayirî 215
2.3.2. Kriz Yıllarında Müslümanların Durumu ve Abdülkadir Liderlieğinde İlk Ayrılık Projesi 221
BÖLÜM III. UYANIŞ VE UYANIŞ İÇİNDE BELİREN SİYASİ EĞİLİMLER 237
3.1. ARAP UYANIŞINDAN PORTRELER: YELPAZENİN İKİ UCUNDA İKİ HIRİSTİYAN 239
3.1.1. Osmanlıcı Bir Misyoner Yetiştirmesi: Butros El Bostani 249
3.1.1.1. Butros el Bustani ve Arap Uyanışı 250
3.1.1.2. Bustani ve Osmanlıcılık 256
3.1.2. Arapçı Ayrılıkçılık ve Necib Azuri 261
3.2. ARAP UYANIŞINDAN PORTRELER: ISLAHATÇILIK, ANTİ-KOLONYALİZM VE ARAPÇILIK 279
3.2.1. Ulemanın Güç Kaybetmesi 279
3.2.2. Batı Bilimi ve Düşüncesinin İthal Edilmesi ve Uyanış 283
3.2.3. Uyanış ve Dinsel Islahat 294
3.2.3.1. 'Islah' Kavramının Anlamı ve Modernleşme Karşıtı Islah Düşüncesi 294

3.2.3.2. İslamın Modernleşmeci Islahatçıları: Muhammed Abduh 302
3.2.3.3. Şam'da Dinsel Islahat 312
3.2.3.3.1.Şam'da Abdülkadir el Cezayirî Çevresi ve Islahatçıların Mısır Ulemasıyla Teması 312
3.2.3.3.2. Uyanış ve Tahir el-Cezayirî 315
3.2.4. İslamcı Anti-Kolonyalizm: Cemaleddin Afgani 320
3.2.4.1. Cemaleddin Afgani 320
3.2.4.2. Afgani'de Sömürgeci Batı Karşıtlığı 324
3.2.4.3. Afgani'de İlerlemenin Aracı Olarak Din 328
3.2.4.4. Bir Etkinlik Olarak İslamiyet 332
3.2.4.5. İslamî Dayanışma 337
3.2.4.6. Arap Uyanışında Afgani'nin Etkisi 343
3.2.5. İslamcılıktan Arapçılığa: Abdurrahman El-Kevakibi 347
3.2.5.1. Abdurrahman el-Kevakibi 347
3.2.5.2. Kevakibi'nin İstibdat Eleştirisi 351
3.2.5.3. İslamda Düşüşün Tespiti ve Diriliş Koşulları: Umm el-Kura 358
3.2.5.4. Arapçılık ve Arap Hilafeti 363
3.2.5.5. Kevakibi ve Uyanış 367
SONUÇ 371
KAYNAKÇA 379
EKLER 403
YAŞAMÖYKÜSÜ 421
DİZİN 423